

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre . . . . . 12 K
Félévre . . . . . 6 K
Negyedévre . . . . . 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK: Vezércikk: Karácsony ünnepére. *Sántha Károly.* — Az E. A. revisiójához. *m.* — Klerikális ifjúsági nevelés. — **Tanügy.** — **Belélet.** — **Pályázatok.** — **Hirdetések.**

Karácsony ünnepére.

Jöttél, oh Istennek Remekje,
S a teljes Idő megremegve
Egyszer s egyszerre lépett
Ezernyi és ezernyi évet
Bizton előre.

A Krisztusnak jövője
Egy örökkévalóság;
Aki nincs Övele,
Annak élete, mindene
Halát és mulandóság.
Ki Benne hisz, bízik, remél,
Az, ha meghal is, él.
Élünk-e mi,
Szolgálunk-e Neki,
E poshadt kornak gyermeki?
Viseljük a Krisztus nevét,
De Lelke a lelkünkben,
Szent tüze életünkben
Nem él már, nem munkál, nem ég.

Hol a hit gyökere kiszáradt,
A bűn eláradt, —
Hol a szeretet levele lehullt,
Virága elvirult:
Halál van ott;
A szép erénynek,
A tökéletességnek
Gyümölcse mind megrothadott.

Az emberek csak testek,
Az Úrtól messze estek;
Minden fejet elfogott a betegség
És minden szívet az erőtlenség.

Oh napkelet bűvés csodája,
Mikor az ég aláhajott,
S életre kelt mind, ami holt —
Van-e ma, aki ezt csodálja?

Szent éjszakán angyali ének,
Visszhangoztat-e ma a lélek?

Hajnali csillag, édes Jézusunk,
Ki követ Téged? Árván bujdosunk.

Hol ma az apostoli szikla-hit,
Szentegyházunknak fundamentoma?
Mely fél világot diadalra vitt —
Kihült, kihalt, kiveszett! Már oda!
Az a szent tűz kialudt, nem lobog,
Melyet a dicső reformátorok
Meggyújtottak ama vak éjben
Istennek szent Igeje képen.

Hogy a poklokkal szembe szálljunk,
Lángnyelveken ki zengi?

Jaj, kevesen, jaj, senki, senki,
Bátor himnusod: „Erős várunk.“

Hol a nyáj, mely az Úr házához érve,
Szomjuhoznék az Élet hús vizére?

Ki mondja ma:

Seregnék Úra.

Te hajlékid mely szerelmetesek!

Jobb nékem s édesebb

Egy nap a te pitvaraidban itt,

Hogynem ezer nap egyebütt!

Sionnak útja fölsír nagy bújába':

Nincs, aki menjen az Úr templomába!

Feddőzik az Úr e közöny miatt

S így szól: tudom a te dolgaidat

Én népem, nem vagy sem hév, sem hideg

S mivelhogy lágymeleg a te hited,

Ha a szégyenpír most sem éget:

Kegyelmemből kivetlek téged,

S méltó szent haragom villámival

Apróra törlek, mint port a vihar.

Oltár, hol vannak búzgó papjaid

Hogy táplálnák kettős szent tüzedet:

Istenfélelem! Hazaszeretet!

Ha ég a szív is, úgy éled a hit.

Hol vagytok, akiknek a gályarabság

Édes rabság volt: egy lelki szabadság,
S szegénységben is gazdagok valátok
És életre vitt vértanú-haláltok!

Hol vagytok, akikre az ősapák
Előkelő nagy nevüket hagyják?
E lelkes ősök védői valának
Szabadságnak, egyháznak és hazának.
Meg nem rendült hitőknek sziklavára
S nem tántorodtak el Pázmány szavára.
Ti kevesek a szent zászló alatt,
Áldás reátok, néktek hódolat!

Mind, kikben még az ősök vére pezsdül,
Oh, jöjjetek munkára seregestül!

Hol a kegyes család s gyermeksereg,
A fiak, lányok- és az unokák,
Megannyi szőlővessző s olajág,
Amint énekel és imát rebeg?!
Estéknént az asztal körül leülnek,
Rajtok még az angyalok is örülnek. —
Ima és ének őket elkisérik
Drága örökségképen mind a sírig!

Kegyes családok szülik a papot,
És nem a csengő-pengő koronák.
Pásztor, gyémántnál becsesebb, nagyobb
A te hervadhatatlan koronád!
Koronád, hogy Attól vagy áldatott,
Aki szolgálatára méltatott, —
Koronád az emelő öntudat,
Hogy szód s példád az égre felmutat, —
Koronád — hűn vezetve népedet —
Mely néked a mennyben eltéteget.

Fel, fel! Az odafenvalókra nézzünk!
Oda nézett, lásd, a Maszületett
Jézus Krisztus, a mi lelki Vezérünk —
Oh ülünk Néki méltó ünnepet!

Ha most lesujt is a sivár jelen,
Én a jövőt nagynak, dicsőnek látom,
Oh, „lesz még egyszer ünnep a világon“,
Magasztos, boldogító, végtelen!
Örömkönyek fűrésztnek minden orcát,
Hívó szívekbe száll le a mennyország;
Mert a Krisztusnak Lelke hatalom
És hatalom az Evangyéliom,
Az Istennek hatalma mindörökké,
Újjászül ez minden teremtettséget,
Mely úgy fohászkodik váltsága végett,
S elavulása nem lesz soha többé!

Uram Isten, e szent karácsonyon
E szebb jövődért imádkozom!

Sántha Károly.

Az E. A. revisiójához.

Esetek.

I.

Az E. A. 255. §-a úgy rendelkezik: „Ha a személyes járandóságok címén befolyó jövedelem az

egyházközségi szükségletek fedezésére nem elégséges, az egyházközség tagjai, a *megelőző évben* rájuk kivetett egyenes állami adó alapján is — a pótdadók kizárásával — megadóztathatók“.

Él gyülekezetemben egy szegény, szerencsétlen özvegy, három gyermek anyja, kik közül a legidősebb 5 éves, a legkisebb most tanul jární. Tavaly még vagyonos kereskedő s hentes volt az ura. Üzlete kitünően ment, forgalma napról-napra emelkedett. Ennek alapján természetes kereseti adója is fokról-fokra nagyobbodott. A házaspár fiatal és törekvő volt, a kereset tekintélyes részét üzletük fejlesztésére, a hiányok pótlására költötték. Tavaly nyáron a fiatal férj spirítuszt fejtett, a hordó egy szerencsétlen vigyázatlanság következtében fölrobbant s a szerencsétlent a robbanás darabokra tépte. Jött a nyomor. A fájdalom, az apró gyermekek gondozása szinte kizártta tették, hogy a fiatal özvegy komolyan nekifeküdjék az üzleti dolgoknak. Tapasztalatlan is volt, ha akarta is volna, nem tehetette, mert nem értett hozzá. Az üzlet fokról-fokra süllyedt: ma tönkrement emberek. Főgondjuk, hogy meneküljenek mindannyian a pusztulástól.

Most jön a mi E. A.-unk bölcs rendelkezése. Tavaly fizetett az özvegy 118 K állami egyenes adót. Illetőleg ennyi volt rá kivétel, mert három év óta adót nem fizettek s a hátrálék ma krb. 500 korona. Alkotmányunk értelmében az ez idei egyházi adó a tavalyi állami egyenes adó alapján vetendő ki. Ki is vetettünk rá 59 K egyházi adót. De miből fizetné? Tavaly még jómódu kereskedő volt, ma alig van bevétel falatja s bár kivetésünk jogos, de irgalmatlanság volna azt behajtatni.

Csak azt nem érthetem, miért kell nekünk az egyh. adó kivetésénél a múlt évi állami adó alapján operálnunk, midőn a közg. hivatalok mindenütt már szeptemberben terjesztik be a jövő évre vonatkozó költségvetéseket s adózási lajstromokat. Nem észszerűbb dolog volna-e, ha ezek alapján vetnők ki az egyház adót? Annál is inkább, mert mi költségvetésünket amugy is csak januárban vagy februárban készíttjük s terjesztjük a közgyűlés elé?

II. Az E. A. 58. §-a így rendelkezik: Az egyházközségi elnökség az egyh. községi felügyelőből és a lelkészből áll, akik egyenlő joggal és felelősséggel kormányozzák és képviselik az egyházközséget és annak *összes ügyeit egyetértőleg intézik*.

Én, a magam részéről az egyházfelügyelői állásnak sohasem voltam híve, nem is leszek. Első sorban azért, mert egyházunk alapelveivel nem egyezik, — mert egyházunk külömbiséget egyházi és világi egyén között nem ismer s így világi elemről sem tud (egyet. papság), másodsorban azért, mert az első ker. egyházban, melynek elveihez feltétlenül ragaszkodnunk kell, ha a Kr. egyháza akarunk maradni — ily szervnek nyoma sincs. Az ok, mely a középkorban ez állást az egyházban életre keltette, rég elmúlt, az okozatnak ok nélkül nincs értelme. Hitbuzgó lelkipásztorok mellett egy világiás gondolkodású, világiás eszmékkel saturált egyházfelügyelőnek az egyházra nézve csakis hátrányos befolyása lehet; egyébként is gyakorlati életben az „elnökség“ kétfajúsága gyakran ad zavarokra okot, különösen, ha mindkettő ragaszkodik elveihez. Quot capita, tot sensus.

Említett szakasz az egyh. felügyelőnk megengedi, hogy az egyház *összes* ügyeibe avatkozzék — a legtöbb esetben a megfelelő képzettség nélkül. Az én felügyelőm a multkoriban panaszt emelt ellenem az

egyh. hatóságnál, hogy az istentiszteleten az ő megkérdetése nélkül változtattam. Önkénytelenül kérdeztem, mennyiben adhatott volna nekem tanácsot, vagy utbaigazítást, mivelhogy liturgikát soha nem hallgattam?! A hívek pedig már évek óta sürgették az istentiszteletek bővítését s a közgyűlésen a változtatást a legnagyobb meglepődéssel hagyták jóvá.

Napjainkban a felügyelői karban is nagyobb felbuzdulást, érdeklődést veszünk észre az egyház ügyei iránt. Igaz, a legtöbb esetben működésük nem áll egyébből, minthogy a magyar istentiszteletek számát mindenáron növelni óhajtják; a mennyiben pedig a hitélet dolgaiba beleavatkoznak igazán avatatlan kézzel, érdeklődésükkel csak zavart okoznak s bénítják a lelkes munkakedvét.

En említettem paragraphust egyenesen szerencsétlennek tartom, mert megérhetjük, hogy egy szép napon »hitbuzgó« felügyelőnk bekéri predikációját kéziratát s beleszól lepszajátosabb lelkipásztori tevékenységünkbe is, mert hiszen az egyház »összes« ügyeit egyetértőleg kell intézni!

Ha már szervezve van a felügyelői állás egyházunkban, célszerű volna munkakörét is kijelölni s precízíteni. Mentsék fel a lelkeszt az egyház anyagi ügyeinek gondozásától, utalják át ezeket teljesen a felügyelő hatáskörébe s ez feleljen a közgyűlésen; a lelkesznek pedig maradjon meg a hivatal vezetése s a specialis lelkesztő ügyek, melyekért viszont ő felel a közgyűlésnek s lelkiismeretének. Az »egyetértő« intézés helyett lépjen életbe az észszerű „munkafelosztás elve“ — mely tagadhatatlanul több áldással járna közegyházunk fejlődésére.

m.

Klerikális ifjusági nevelés.

Vettük a következő levelet:

Nagytiszteletű Úr!

Ma olvastam a „Budapesti Hírlap“ legújabb számában az ide mellékelt cikket a kongregációkról. Ebből látható, hogy működik a r. k. egyház s minő szellem s elvek vezetik a kongregációkat.

Ha netán elkerülte becses figyelmét, ide csatolom. Én az egész cikket lenyomatnám az Órállóban, lelkészek és világiak egyaránt sokat tanulhatnak ebből s elmélkedhetnek mi lesz belőlünk és szép hazánkban, ha ilyen szellemben neveltetik fel a serdülő fiatalság.

Kiváló tisztelettel, szívélyes üdvözléssel

Ujvidéken, 1909. december 9.

Belohorszky Gábor,
főesperes.

A főesperes úr által hivatott cikk egész terjedelmében ekként hangzik:

Holnap, december 8-án, Boldogasszony szeplőtelen fogantatása napján lesz tiz esztendeje annak, hogy a budai középiskolai Mária-kongregációk legelső, mintegy alapító tagjai, a vizivárosi plébánia-templomban Csáky Károly gróf akkori címzetes püspök és esztergomi kanonok kezébe letették a fogadalmat, megkapták a Mária-éremjelvényt. Ez a budai középiskolai Mária-kongregáció azóta annyira föllendült, hogy már kettő is van. Az egyik Szent Alajosról van

elnevezve, ennek tagjai a préparandisták, a polgári és kereskedelmi iskolai tanulók; a másik a Szent Imre-kongregáció, amelyhez a gimnáziumi és reáliskolai tanulók tartoznak. — A kongregánisták száma jelenleg 395.

A nevezetes évfordulót, tekintettel a tizéves föllendülésre és eredményekre, nagyszabásu ájtatosságokkal és iskolai ünnepekkel ülik meg. Ezeket a budai középiskolai Mária-kongregációkat, a Katolikus Ifjuságot Pártoló Egyesület tartja fönn, amelynek buzgólkodása folytán létesült a II. kerületi, oszlop-utcai érseki főgimnázium és a vele kapcsolatos Rákóczi-internátus, ugyanebben a hatalmas épülettömegben, mely nemrégiben nyert befejezést, vannak elhelyezve ezek a középiskolai Mária-kongregációk is. Ebben a díszes otthonban kapván szép kápolnát, gyűlési termet, könyvtár-szobát s mindent, ami ehhez szükséges, az épületben.

A nagyközönség ezekről a Mária-kongregációkról nincsen kellőleg tájékozódva. A Mária-kongregációk a *Jézustársasági atyák nevelési rendszerét* kiegészítő intézetek. Nemcsak ájtatossági gyakorlatokkal, hanem szociális feladatokkal, gyakorlati vallásos neveléssel foglalkoznak a Mária-kongregációk, abból a célból, hogy az életbe kilépő ifju erős vallásos meggyőződését bátran megvallja, a szerint éljen és hivatalában, politikai működésében azokat az elveket iparkodják megvalósítani, amelyeket a Mária-kongregációkban sajátított el.

Fő cél az erős, vallásos meggyőződésű közéleti szereplő férfiak nevelése, képzése. Ebből a szempontból kiindulva, gondosan megválogatják a felveendő ifjakat a fölvételre jelentkezők közül. A próba sikeres kiállása után fölvett tag, kongregánista nevet nyer és ünnepies fogadalmat tesz és magát a Szűz Máriának följajánlja. Az ünnepies fölvétel a templomban, fényes istentisztelet keretében történik.

A kongregációk szabályai részletesen előírják a kongregánisták kötelességét. A kongregánista köteles havonként, valamint a Jézus Krisztus és a Szűz Mária ünnepein meggyónni és megáldozni. Mikor belép, akkor általános gyónást, vagyis az egész eddigi életre kiterjedő gyónást végezni. Köteles a kongregánista egy állandó, rendszeres gyónató-atyát választani és teljesen a tanácsai és vezetése mellett élni. Tanácsai ellenére cselekedni nem szabad.

A kongregációk társadalmi tevékenységüket a kongregációs gyűléseken fejtik ki. Ezekben a gyűléseken, összejöveteleken minden kongregánista köteles megjelenni. Csak fontos okokból maradhat el, de ezt előre be kell jelenteni az elnöknek. A gyűléseken névsort olvasnak s a hiányzókat megintik, ismétlődés esetén kt is zárják.

A kongregációkat rendszerint egy jezsuita-páter szokta szervezni; a vezetés aztán egy elnök, ki csak áldozó-pap lehet, egy prefektus és két asszisztens kezében van. Ezek mellett működik a tanács és ezek közül választott titkár. A kongregánisták föltétlen tisztelettel és pontos engedelmességgel tartoznak az elöljáróság iránt és parancsait, utasításait föltétlenül kötelesek teljesíteni.

A gyűléseket az elnök vezeti, ez adja elő a gyűlés tárgyát és vezeti esetleg az eszmecsereket. Minden kongregációs Otthonnak van válogatott könyvtára, melyből a tagok olvasni valót kapnak. A kon-

gregánistának tilos más könyvet vagy ujságot olvasni, csak azt, amelyet az elnök megenged. A kongregánistának kötelessége előzőleg kikérni az elnök véleményét, hogy valamely könyvet, lapot, folyóiratot szabad-e neki elolvasnia? Köteles továbbá a kongregánista a vallásellenes társaságokat, főként azok társaságát kerülni, akik vallásos meggyőződésében megingatnák. Így a máshitűek társaságát. Azért a kongregánisták jóformán egymás társaságára vannak utalva, mert ekként a külvilági vallásellenes behatásoknak kitéve nincsenek.

Ha egy kongregánista más városba költözik, beléphet reudes tagnak az ott működő kongregációba. De távolléte alatt is megmarad az eddigi kongregáció tagjának és az elnökkel való érintkezést fönnt kell tartani. Mert a szabályok szerint a kongregációban való fölvetel az egész életre szól és a távollevők a Renovatio-nak nevezett fogadalom megújítást december 8-ára, a kongregáció főnépére beküldeni tartoznak.

A kongregánisták között a legbensőbb testvériség áll fönnt. Ha valamely kongregánista veszedelmesen megbetegszik, az elnök és prefektus köteles meglátogatni és arról gondoskodni, hogy a szentségekben jókor részesüljön, a kongregáció pedig imádkozik érte. Halála esetén valamennyien résztvesznek a temetésén és a gyászmisén. melyet a kongregáció saját kiváltságos oltárán érette mondat.

A budai középiskolai Mária-kongregációk a 130 évvel azelőtt fönntállott, híres budai Mária-kongregációt tisztelik ősiük gyanánt, melyhez tartozott annak idején a nagy hadvezér, Savoyai Jenő herceg is. A mostani budai középiskolai Mária-kongregációk kezdetben a Toldy Ferenc-utcai katolikus inas otthonban tartották összejövetelüket, Mikor tagjaik megszapordtak a legényegyesületben, a Flórián kápolnában, a főutcai inas otthonban jöttek össze. 1902 tavaszán fölépülvén a budai katolikus egyesületi ház, ennek második emeletére költözött a kongregáció, hol diszes termet és kápolnát kapott. 1907-ben a tagok száma 395 lett, azonkívül 150 távollevő iskolát elvégzett tagja volt, kiknek nagyrésze beküldi a renovációt. A mostani helyiségeit az oszlop-utcai Rákóczi-kollégiumban 1908 tavaszán foglalta el a kongregáció. Itt tágas terem, külön könyvtárszoba és szép kápolna áll rendelkezésére. Tulajdonképpen ebből a középiskolai Mária-kongregációs mozgalmakból fejlődött ki a Rákócziánium internátus intézménye és a budai érseki főgimnázium. Ebben a Katolikus Ifjuságot Pártoló Egyesület oszlop-utcai épületeiben és telkeiben több mint 1 millió korona vagyona van jelenleg ezeknek az ifjusági intézményeknek. — Eddig a Bp. H. cikke.

Közöltük a cikket, mert sokakat tájékoztathat, a kik a klerikális akció mai stádiumát nem ismerik. Minket fájdalom, nem lepett meg e cikk, mert mi már régen tisztában vagyunk az egész klerikális nevelés módjával, eszközeivel. Mi csak három szerény megjegyzést füzünk a tudósításhoz. Elsősorban az összes protestáns iskolák igazgatóinak figyelmét hívjuk fel arra, hogy amennyiben tapasztalják, hogy a vezetésük alatt álló intézetekben ilyen Mária-kongregációkat szerveznek a rk. hitoktatók, figyelmeztessék az ifjuságot az intézetből való kizárás terhe alatt, hogy a felekezeti gyűlöltsegre navelő kongregációkba való belépéstől tartózkodjanak. Továbbá felhívjuk az orsz. vallásügyenlőségi szövetség figyelmét arra, hogy interpelláció útján gondoskodják arról, hogy a kormány felelőségre vonassék a jezsuiták eltűrése, önálló rend-

tartományonként való szervezkedése és a nevelés ügyébe való avatkozása miatt. Végül felhívjuk az evang. képviselők és főrendek figyelmét arra, hogy tegyék lehetővé azt, hogy az állami és községi iskolákban is be legyenek szüntetve a mindenféle szentek neve alatt működő fanatisáló ifjusági egyesületek. Egyelőre ennyit a klerikális fanatisálásról, amelyről különben legközelebb bővebb fejtegetést is adunk.

T A N Ü G Y.

A budapesti református főgimnázium félszázados jubileuma. A budapesti református főgimnázium múlt vasárnap ünnepelte meg félszázados fennállását a Kálvin-téri református templomban. A templomot ez alkalomból zsufolásig megtöltötte az előkelő közönség és az intézet volt növendékeinek nagy száma. A közoktatásügyi kormány részéről jelen volt Apponyi Albert gróf miniszter, Molnár Viktor és Tóth János államtitkárok. Az első padosorban ott volt Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter, a dunamelléki református egyházkerület főgondnoka, Zsilinszky Mihály v. b. t. t., egyházkerületi felügyelő, György Endre egyházmegyei gondnok. Mezőssy Béla és Meskó László dr., Antal Gábor dr., Kenessey Béla dr., Baksai Sándor dr. püspökök, Kovácsy Sándor min. tanácsos, a budapesti ref. egyház főgondnoka, Beöthy Zsolt dr. egyetemi tanár, Erődi Béla dr. tanterületi főigazgató, Baksa Lajos dr. ref. konventi előadó, Teleki József gróf, Beniczky Lajos, Kovács Sebestyén Endre, Puky Gyula s a magyar társadalom és protestáns egyházi élet számos kitünősége. A fővárost Bárczy István polgármester képviselte.

A szép ünnepély az énekkar művésziesen előadott éneke után Petri Eleknek, a budapesti ref. egyház első lelkészének imájával kezdődött meg, aki megköszönvén Istennek az intézet eddigi pártfogását, segedelmét a főgimnázium ujonnan megnyilt korszakára is kérte. Majd Kovácsy Sándor egyházi főgondnok lépett az oltár előtt felállított asztalhoz. Megköszönte a különösen nagy számban megjelent közönség részvételét. Hála telt szívvvel mondott köszönetet Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszternek, aki a közoktatásügyi kormány részéről mind két államtitkárjával eljött. Köszönő szavakkal fordult Darányi Ignác földmivelésügyi miniszterhez, a dunamelléki református egyházkerület főgondnokához, Bárczy István székesfővárosi polgármesterhez, a főváros képviselőjéhez s mindazon képviselőkhez, amelyek az ünnepély diszét és bensőségét részvételükkel fokozták, megemlékezett a főgondnok az intézet alapításának nehéz idejéről, amikor összehasonlíthatatlanul nehezebb volt egy intézet létesítése a mai kormánytámogatással és a fővárosnak is tekintélyes anyagi támogatásával való tskola-alapításokkal szemben. Szólt a főgimnázium egykori tanáraitól, akik három-négyszáz forintos fizetésért oly kiválóan nevelő munkát teljesítettek. Beszédének végén az iskolát támogatóinak további jó indulatába ajánlotta.

Ezután Beöthy Zsolt egyetemi tanár, a főgimnázium volt növendéke mondott nagy lelkesedést keltett beszédet. Az anya és az iskola rokon fogalmának fejtegetéséből kiindulva, izzó szeretettel szólt az iskolának mint olyannak kiváló fontosságáról, magyar társadalmi szerepéről, arról a kincsről és varázserőről,

amely az iskolában rejlik. A volt növendékek nevében is vallást jött tenni arról, hogy az ünneplő főgimnázium mindenkor példásan teljesítette kötelességét, hogy az alapító Török Pálnak és Gönczy Pálnak célzatával a régi protestáns hagyományokhoz hiven végezte feladatát. Megköszöni az iskolának azt a szellemet és eszményt, amelyet növendékeibe beleoltott s amely most minden munkájukban előttük lebeg. Reá máttatott a pátenis korára, amelyben a kormány nemcsak a protestáns egyházat, de az egyházban a magyarságot is támadta. Fenséges idő volt — ugymond — amidőn szívből és érzésből egy lett az egész nemzet s amely érzésnek emléke a most ünneplő is. Ragaszkodik a régi kálvinista hagyományhoz, amely egy a magyar hazával és a közös protestáns hagyományhoz, az általános felvilágosodás, az emberi haladás tekintetében. Az intézetnek össze kell kapcsolnia a múltat a jövővel, de úgy, hogy a jövővel ne tagadja meg a múltat ne legyen kerékötője a jövőnek.

Mind a két beszédet zajos helyesléssel fogadták. Majd Varga Gyula dr. szavalta el az ünnepélyes alkalomra írt ódáját, melynek költői mélységű részei, intézeti vonatkozásai és végkövetkeztetései magukkal ragadták a közönséget. Sárközy Aurél mint az intézet volt növendéke üdvözlö a távollevő és a főgimnázium alapításakor működött tanárokat, a még életben levő Vámosy Mihályt és Géresi Kálmánt, továbbá megemlíti az elhunyt tanárokat, akik közül számosan a magyar tanügynek és társadalomnak oszlopos tagjai voltak s nekik köszönheti az iskola, részben a mai fenállását is Szigethy István tanár a budapesti evangélikus főgimnázium nevében hozott üdvözlőt. Reá mutatván arra a hagyományos testvéri szeretetre, melyre Török Pál és Székács József neve kötelez. Erdői Béla dr. tankerületi főigazgató a fővárosi középiskolák nevében szólt. A közös ideál, a magyar kultúra szolgálata, mely eddig is szoros kapcsolatot létesített középiskoláink között, ezután is vezérelje és a szeretetben egyggyé forassza őket.

Az üdvözlő beszédekre Kovácsy Sándor egyházi főgondnok válaszolt.

A szép ünnepség az énekkar énekével és Kenessey Béla dr. püspök ünnepi imájával ért véget.

BELÉLET.

Vallásos estélyek. Az *aszódi* ev. egyház 1909 december 12-én, délután 5 órakor, a Leánynevelő intézet dísztermében vallásos estélyt rendezett a, kövntkező műsorral: 1. Haydn „Imáját“ éneklik az int. növendékek. 2. Imádkozik s a Szentírásból olvas a lelkész. 3. Énekel dr. Hittrich Ödönne, Kobilicz Emma int. tanító zongorakísérete mellett. 4. Raffay Sándor budapesti lelkész beszéde: „Miért szeressük egyházunkat?“ 5. Schumann »Románcát« zongorán előadja Kunz Márta gazd. növendék. 6. Győry Vilmos »Megelégedés« cz. költeményét szavalja Hittrich Adél gazdasági növendék. 7. Adventi éneket énekel az egész gyülekezet. 8. Offertorium a temető bekerítésére.

A *besztercebányai* evang. egyesület 1909 évi december hó 12-én, vasárnap Bethlen Gábor utcai otthona nagytermében II. Protestáns estélyét rendezte a következő műsorral: 1. Gyülekezeti közének, éneklő a közönség. 2. A »Szent István korabeli keresztyén-

ség«, felolvasás, tartja Dr. Zsilinszky Mihály v. b. t. tanácsos, bányakerületi felügyelő, az egyesület vendége. 3. Haydn József: Hármaskör a »Teremtés« oratóriumból. Éneklik Figuss Vilmos e. karmester vezetése és zenekari kíséret mellett: Wagner Jolán, Pór Pál és Szimonidesz Dániel. 4. »Judás« Váradi Antaltól, szavalja Dr. Oravec Ódön e. titkár. 5. Mozart W. A.: Kar a »Varázsfuvolából«, előadja Figuss Vilmos e. karmester vezetése mellett az egyesületi ének- és zenekar. 6. Hymnus, éneklő a közönség.

A *nyiregyházi egyház* is múlt vasárnap nyitotta meg vallásos estélyeinek sorozatát a lapunkban már közölt műsor mellett. Az egyház dísztermét zsufolásig megtöltő közönség élénken karolta fel az eszmét, nagy érdeklődéssel hallgatta a műsor egyes számait és tekintélyes összeget áldozott a templom belső rendezési céljaira.

Nagy Bethlen-estély Komáromban. A budapesti egyetemek és főiskolák Bethlen Gábor Köre, Antal Gábor dr. és Gyurácz Ferenc püspök, Darányi Ignác, Tisza István gróf, Kálmán Rudolf és Kuk Károly védnöksége alatt, Komáromban, december 11-én, este 8. órakor nagy Bethlen-estélyt rendez. Az estélyre, melyet a Kaitz-vigadó nagy termében tartanak meg, máris számos előkellőség jelentette be érkezését. A műsort a következőképpen állapították meg: Az estélyt Antal Gábor dr. püspök nyitja meg. Dybas Béla zongoraművész Moszkovszky: Tarantella Ces-dur-ját és Grieg: A tavaszhoz Fis dur-ját adja elő. — Legioner (Gerenday László) ez alkalomra írt novelláját olvassa fel. — A műsor további pontjai ezek: Nöckl: Guitár, Popper: Papillon. Előadja: Bogáti Hajdu István gordonkaművész, zongorán kíséri Hermann László. — Szaval: Sebestyén Erzsike. — A Bethlen Gábor Kör-t ismerteti: Torday Géza dr. a kör elnöke. — Dalok: Éneklő: Molnár Imre, zongorán kíséri Antony Károly. — Költeményeiből felolvas: Máday Gyula. — Pergolesi: Tre Giorni, Popper: Gavotte. Előadja: Némethy Ferenc hegedűművész, zongorán kíséri Antony Károly. Epilogust ad elő: Miklós Elemér dr. Műsor után táncz lesz.

Uj Sion. Ma, a hitközöny és anyagiasság sivár korában, jól eső örömmel s édes reménnyel telik el a lelkünk az ősi protestáns hitbuzgóságnak itt-ott fellillanásán. Ezékiel látomása meg-megismétlődik, valóra válik... A XVI. század evangélikus (lutheranus) egyházainak szétszórt kövei összeilleszkednek, a csontok megelevenednek. 1903. márc. 8-án Szatmárnémetiben alakult új ev. egyház! Most Máramaroszigeten! Az északkeleti Magyarország e culturalis határbástyáján felvonták az evangélikus egyház lobogóját is. Ma már ott is szervezett fiókegyház alakult. F. hó 5-én, vasárnap volt a szervezkedő egyházközségi közgyűlés, melyen Bortnyik György esperes és Büky György kir. tan., pénzügyigazgató elnökölt. Ezt megelőzőleg fél 11-kor istentiszteletet tartott Duszik Lajos az új egyház szervezésén munkálkodó szatmári lelkész, ki minden szombaton a vallásoktatás végzésére Máramaroszigeten tartózkodik. Az istentisztelet végeztével megnyílt közgyűlés megválasztotta első tisztviselet karát. Felügyelője lett Büky György, jegyzője: Balthazar Zoltán p. ü. fogalmazó, pénztárossa: Czékus György erdőtanácsos. Ezenkívül 8 presbytert választottak. A közgyűlést társas ebéd követte, melyről sürgönyileg üdvözölte az ifjú fiókegyház Zelenka Pál püspököt és Materny főesperest... Mig a kö-

zöny elhidegíti a nagy egyházak tagjainak lelkét, az Ur lelke a kicsinyek buzgóságával önt új életerőt az elalélt tagokba... Vajha ez ifju kicsiny egyház is nagygyá lenne a tagjainak lelkében feltámadt ősi protestans erényekben!...

Lelkész-beiktatások. F. é. dec. 12-én a szirk-turcsoki ev. egyháznak nevezetes ünnepe volt. Ekkor iktattatott ugyanis Makoviczky Emil lelkeszi hivatalába Kármán István körlelkész, főesperesi megbízott által. Az ünnepély d. e. 10 órakor vette kezdetét a zsúfolásig megtelt templomban. A második ének végeztével a beiktató, kísérve Petrenkó kövi-i és Hallát ratkói lelkeszek által az oltár elé lépett s szíveig ható s mély tartalmú beszédet intézett a rokonszenves és fiatal testvérhez s midőn átadta az egyház jelvényeit a megválasztott fiatal lelkesz fogadalmat tett egyház és haza iránti szeretetre. Ezután felment a szószekre s I. Kor. IV., 1—2 alapján megtartotta székfoglaló beszédét. Eszmékben gazdag s kifogástalanul előadott beszédében magával ragadta a hívő közönséget, tárgyaltván a Krisztusnak alkalmas és alkalmatlan időben való hűséges és bátor hirdetését. A beiktatott fiatal testvér atyja, zólyomi tisztos polgár, örömkönyveket hullatott, látván fiát oly rajongó szeretettel körülvéve. A paróchián adott közbebednél szebbnél-szebb felköszöntökben gyönyörködhattünk, mindannyian szívből kívánva a fiatal testvérnek: Ad mul-tos annos!

A bábaszéki egyház Droppa Gyula nyugalomba vonult lelkesz helyére Szenes Gyula zólyomi segédlelkész hívta meg rendes lelkeszeül, kit Bakay Péter főesperes Blatniczky Pál zólyomi és Szlávik János dobronai lelkeszek közreműködése mellett december 5-én ünnepélyesen hivatalába iktatott. A lélekemelő ünnepély emlékére Hanzlik Andor felügyelő 100 K.-t tett le az egyház céljaira, ki hasonló adományaival már több izben segítette a szerény anyagi viszonyok között küzdő bábaszéki egyházat.

Halálozás. A ceglédi ág. hitv. evangélikus egyház szomoruan tudatja első felügyelőjének Felicides Sándornak f. hó 9-én — 37 évi működés után — 75 éves korában történt elhunytát az Úrban. Hült tetemét f. hó 11-én délután 2 órakor, az ág. hitv. evangélikus egyház szertartása szerint fogjuk az újvárosi temetőbe kísélni. Cegléd, 1909 december 10. Áldott legyen emléke!

Felügyelő és lelkesz választás. A póniki (Zólyom m.) egyházban rövid idő alatt egymásután két választás folyt le. Előbb felügyelőt választott az egyház Rosenauer Lajos besztercebányai építész-mérnök személyében, ki ünnepélyes beiktatása alkalmával évi 100 kor. egyházi adó önkéntes kötelezésével az egyház tényleges tagjai sorába lépett, ami dicséretes példája az egyházszerető áldozatkészségnek; legutóbb pedig Izák Gábor nyugalomba vonulása folytán — nov. 24-én — az egyház új lelkeszt választott Szelényi János breznóbányai segédlelkész személyében. Az új munkásoknak az egyház felvirágoztatására irányuló törekvését kísérje Isten áldása.

Élő hit. Herincs István és neje Györy Klára 1000—1000 korona alapítványt tettek a lelkesz és tanító fizetésének javítására az urai-ujfalui gyülekezetben.

Lelkeszválasztások. Az urai-ujfalui gyülekezet (vasi közép eh.) a nyugalomba vonulás folytán megüresedett lelkeszi állásra közfelkiáltással megválasztotta Zongor Béla győri hitoktató segédlelkészt.

A ranki evang. egyház Homola István és Szopkó Róbert, a hegyaljai egyházmegye által megbízottak vezetése alatt december hó 12-én megtartott lelkesz-választó közgyűlésen, három jelölt közül szavazattöbbséggel Lukácsik Mihály szarvasi segédlelkészt választotta meg rendes lelkeszeül.

Tudomásul. A Luthertársaság ezidei kassai közgyűlésének nmélt. Dr. Zsilinszky Mihály elnök korszerű megnyitó beszéde német fordításban megjelent az »Evang. Glaubensbote F. Zips« című egyházi lapban. Nevezett lap e beszédet külön lenyomatban is kiadja s terjesztésül minden németnyelvű egyházközség lelkeszi hivatalának megküldi, hogy az egyház előljárai közt terjesztessék. A hol e korszerű beszéd tágabb körben is terjeszthető hasznosan, megkeresésre tetszésszerű példány mennyiséget készségesen küld a lap szerkesztője: Koch Aurél, ev. lelkesz Stázsa, (Szepesm.) A szétküldés e napokban fog megtörténni.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

340544 F. II.

Menetrend módosítás a körös—belovár—veröcze—viroviticai vonalon.

A körös—belovár—veröcze—viroviticai vonalon a klostar-virjai vonal megnyitásával egyidejűleg a következő menetrend módosítások lépnek életbe.

A Veröcze—Viroviticáról reggel 4 óra 23 perckor induló és Belovárig közlekedő, továbbá a Belovárról reggel 6 órakor induló és Körösig közlekedő vegyes vonatok megszüntetnek, helyettük Veröcze—Viéoviticától Körösig egy új vegyesvonal helyzetetik forgalomba, mely Veröcze—Viroviticáról a déli vasutnak Barcsról érkező személyvonatához csatlakozólag éjjel 3 óra 15 perckor indul és Körösre délelőtt 8 óra 15 perckor érkezik, hol csatlakozik a Zágráb és Budapest felé közlekedő személyvonatokhoz.

A Belovártól Veröcze—Viroviticáig közlekedő és Belovárról reggel 5 óra 30 perckor induló vegyesvonal Belovárról korábban, azaz reggel 5 óra 21 perckor indul.

A Körösről jelenleg 6 óra 15 perckor induló és Belovárra reggel 8 óra 10 perckor érkező vegyesvonal Körösről reggel 5 óra 55 perckor fog indulni és Belovárra 7 óra 48 perckor fog érkezni.

A Veröcze—Viroviticáról délelőtt 9 óra 5 perckor induló személyvonal jelenlegi tartózkodása Klostaron 5 percre emeltetik fel.

Budapest, 1909. november hó 30-án.

A forgalmi főosztály igazgatója:

Kotányi.

Magyar királyi államvasutak.

354063 909 szám.

Menetrend módosítás a zágráb—sziszek—bródi és sunja—doberlini vonalon.

Folyó évi december hó 15-től kezdve a zágráb máv. sziszek—bródi vonalon közlekedő Zágráb máv.-ról délelőtt 11 óra 30 perckor induló vegyes és az onnan éjjel 1 órakor induló személyszállító tehervo-

natok, továbbá a Zágráb máv.-ra jelenleg délután 5 óra 50 perckor érkező vegyes és az oda éjjel 11 óra 27 perckor érkező személyszállító tehervonatok déli vasutról fognak indulni. Illetve Zágráb déli vasutra fognak érkezni.

E vonatok indulása és érkezése Zágráb déli vasuton ugyanaz marad, mint jelenleg Zágráb máv.-on, kivéven a Zágráb máv.-ra Sunjáról éjjel 11 óra 27 perckor érkező személyszállító tehervonatot, mely Zágráb déli vasutra éjjel 11 óra 7 perckor fog érkezni és Sunjáról is korábban, azaz este 8 óra 20 perckor fog indulni. E vonatokhoz Zágráb máv. és Zágráb déli vasut közt összekötő személyszállító vonatokat fognak forgalomba helyezni, melyek által a jelenlegi csatlakozások Zágráb máv.-on ezután is fentartatnak.

Ugyancsak az említett időponttól kezdve a Zágráb máv.-ról jelenleg este 9 óra 30 perckor induló személyvonat korábban azaz este 9 óra 15 perckor fog indulni, Bródba pedig éjjel 3 óra 9 perckor fog érkezni, Bosznabródba azonban úgy fog érkezni mint jelenleg.

A sunja—doberlini vonalon közlekedő Doberlinből jelenleg este 6 óra 32 perckor induló és Sunjára 8 óra 15 perckor érkező vegyesvonat pedig Doberlinből este 6 óra 29 perckor fog indulni és Sunjára este 8 óra 2 perckor fog érkezni.

Budapest, 1909 december 7-én.

Igazgatóság.

PÁLYÁZATOK.

A sárosi ág. hitv. ev. egyházmegyéhez tartozó és lemondás folytán megüresedett palonczai egyházközség rendes lelkészi állására pályázat hirdetik.

Ezen lelkészi állás javadalma:

1. A lelkészlakban lévő lakás a hozzátartozó melléképületek és kert használata.
2. Az egyház pénztárából évi 460—
3. Az egyes hívektől 36—
4. Az államszegély révén évi 1021-69
5. A consipatióból 10 véka árpa.
6. Igavonó marhával bíró gazdától egy igás napszám, a többitől 2 napos gyalognapszám.
7. Tizenkét öl tűzifa a földes úrtól, mely minden évben megfolyamodandó, a hívek által levágva és befuvarozva.
9. 25 hold szántóföld (évi bérlet 406 kor.)
10. Ezenkívül a következő stóla: keresztelés és avatás 2 kor., esketés és avatás 8 kor., temetés predicatióval 6, predicatio nélkül 2 kor.
11. Vallástani díj a helybeli állami iskolában 60 kor.

A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerületi lelkészválasztási szabályrendelet értelmében kellően felszerelt jelentkezők alólírott espereshez 1910. január hó 31-ig nyújtandók be.

Zsegnye (Sáros m.) 1909. december hó 1.

2-2

Hajdu János,
esperes.

A sárosi ág. hitv. ev. egyházmegyéhez tartozó és lemondás folytán megüresedett kapinémefalvi egyházközség rendes lelkészi állására ezennel pályázat hirdetik.

Ezen lelkészi állás javadalma:

1. Lakás, melléképületekkel és kerttel.	
2. Radvánszky alaphól kamat	25-20
3. Iskolai beltelek utáni bérlet	6—
4. Készpénz a telkek után á (2 kor.)	60—
5. 36 hl. rozs á (8 kor.)	288—
6. Offertóriumokból	24—
7. Stólából	100—
8. Szolgalmányok értéke	144—
9. Trággya kihordás értéke	20—
10. fuvarfa á 2 kor. 20 fill.	66—
11. Lelkészi földek jövedelme	300—
12. Congrua	920-27

Összesen: 1953-49

A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerületi lelkészválasztási szabályrendelet értelmében kellően felszerelt jelentkezők alólírott espereshez 1910. év január 20-ig bezárólag nyújtandók be.

Zsegnye (Sáros m.) 1909. december 13.

Hajdu János,
esperes.

2-2

A bácsi ág. hitv. ev. egyházmegyébe kebeleztetett s nyugdíjaztatás folytán megüresedett bácsfeketehegyi egyházközség rendes lelkészi állására pályázat hirdetik.

Az istentisztelet nyelve német.

Fizetés:

1. Természetbeni lakás házi kerttel és melléképületekkel, melyeket az egyház jó karban tartani köteles.
2. Készpénzben 2000 kor.
3. 6 lánctföld jövedelme 510 „
4. Stóla-jövedelem: esketés 2 kor., nagy temetés 2 kor., kis temetés 1 kor., keresztelés avatással 1 kor. Minden konfirmándus után 1 kor. Anyakönyvi kivonat 2 kor., családi értesítő 4 kor.

Körülbelül 265 kor.

Főösszeg 2775 „

A kellően felszerelt folyamodványok az alólírott főesperesnél 1910. jan. 2-ig nyújtandók be.

Újvidéken 1909. december 7-én.

Belohovszky Gábor,
főesperes.

Pályázat levita-tanítói állásra.

A sárosi esperességhez tartozó tapolykomlós—csefalvai ágost hitv. evang. egyházközség megüresedett lelkészi állását, az arra kiírt pályázat eredménytelensége folytán, levita-tanítóval óhajtván betölteni, — felkéri az ezen állásra pályázni kívánó okleveles, de már nyugdíjazott tanító urakat: miszerint az oklevelükkel s legutolsó működésüket és családi viszonyikat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényüket 1910. évi január hó 5-ig Körtvélyessy Béla vármegyei árvaszéki ülnök, eperjesi lakos (Sáros megye u. p. Eperjes) mint egyházi felügyelőre címezve benyújtani szíveskedjenek; aki az érdeklődőknek minden irányban szívesen ad bővebbi felvilágosítást. Zeneértők előnyben részesülnek.

A levita-tanítónak évi javadalmazását fogja képezni: a lelkész által hasznélvezett s így a folyó

évben teljesen renovált tapolykomlói összes lak- és gazdasági épületeknek, a nagy kiterjedésű gyümölcsösöknek, az egyházi legelőterületnek s 2–3 vékás szántóföldnek (amely kívánatra még egynehány vékás szántófölddel, esetleg egy beltelekkel megtoldható) hasznélvezete, továbbá készpénzben 67 korona, évenkénti nyolc offertorium, tandíj minden gyermek után évenként 2 korona és stóla; terményekben: 6 köből 3 $\frac{1}{2}$ véka rozs, 4 köből 3 $\frac{1}{2}$ véka árpa, 2 véka főzelék, két véka tatárka, 18 kévés keresztben négy kereszt búza, 4 kereszt rozs, 4 kereszt árpa s 4 kereszt zab; tűzifában: 6 szekér puha fa, 1 öl puha hasábfá s az egyházi urbéri erdőből üzemterv szerinti mennyiségben fenyőfa.

Egyházi hívek a kert széna- és sarjuterését lekaszálni, a szántóföldeket megművelni és az iskolaszobát fűtőanyaggal ellátni kötelesek.

Eperjes, 1909. évi december hó 11-én.

Körtvélyessy Béla,
egyházi felügyelő.

Házvezetőnő,

20–40 éves, szerény igényű keresztetik protestáns családhoz. Kötelessége a háztartás vezetése, személyesen főzni, a háziasszonynak egyekben is segítségére lenni és a háziasszony távollétében — a mi ritkán fordul elő — a gyermekekre ügyelni. Természetszerűen családtagnak tekintetik. Fizetés megállapodás szerint.

Ajánlkozások a lap kiadóhivatalához

„Protestáns házvezetőnő“

alatt intézendők és a kiadóhivatal által továbbíttatnak.

Kérjük az „Evang. Orálló“ igen tisztelt olvasóit, hogy sziveskedjenek könyvszükségletük beszerzése véget minden alkalommal, bármily csekélységre legyen is szükségük, a Luther-társaság ev. könyvkereskedéséhez, Budapest, VIII, Szentkirályi-utca 51/a. fordulni

Könyvkereskedésünk minden izében evang. vállalat melynek gyarapodása érdekében áll minden hitsorsunknak.

Az egyházi irodalmon kívül szállítunk minden hazai és külföldi munkát és iskolai felszereléseket gyorsan és pontosan

Megrendeléseket közvetlenül hozzánk kérünk, mert utazó ügynököket nem tartunk.

Tisztelettel:

A Luther-társaság Ev. Könyvkereskedése.

Nyomatott Nyiregyházán, Borbély Sámuel könyvnyomdájában.

Karácsonyi és újévi ajándéknak a legalkalmasabb KOVÁCS ANDOR orosházi evang. lelkész

Lelki Tavasz

gyermekek, ifjak és hajadonok számára írt imakönyve. Dús tartalommal.

Ára egyszerű vászonkötésben 2 kor. Díszes vászonkötésben, aranyozással 3 kor. Párnázott bőrkötésben, kisláncon függő szívecskével ellátott csattal, tokban 6 kor.

Megrendelhető a szerzőnél Orosházán.

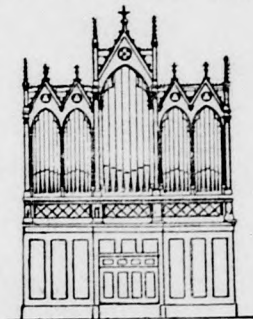
Orgonaépítési műintézet

Rieger Ottó

Hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay utca 48.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. — Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csörendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangú orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját, amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavítást és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít.

Pervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld